

Kompostovanie

Kompostovanie je prírodný proces, pri ktorom dochádza k rozkladu organických odpadov pôsobením mikroorganizmov, vody a kyslíku na humusové látky. Kompostovaním získate predovšetkým kvalitné hnojivo, ktoré zadržiava vodu, prevzdušňuje pôdu a dodáva jej živiny. Napríklad ak máte ťažkú pôdu, organická hmota (čiže vyzretý kompost) zvýši jej vzdušnosť a vodopriepustnosť a naopak, ak máte v záhrade ľahkú pôdu, pridajte do nej humus a zvýšite tak jej súdržnosť a zmenšíte riziko vysychania a prepúšťania vody.

Kompost

Kompost je kvalitné organicko-minerálne hnojivo, ktorým sú do pôdy navrátené všetky cenné živiny. Na rozdiel od minerálnych hnojív do pôdy dodáva aj humus, ktorý veľmi dobre pôsobí na vlastnosti pôdy. Svojou vysokou hodnotou pH pôsobí proti okysličovaniu pôdy. Zrelý kompost možno použiť pre rôzne účely, napríklad na jar pridávame kompost k zelenine a ku kvetinám, čo podporuje úrodnosť pôdy a rastliny sú zásobované potrebnými živinami. Ďalší spôsob je, že väčšie množstvo kompostu nahrnieme k ovocným či okrasným stromom, kde vrstva kompostu má priaznivý vplyv na prijímanie dažďovej vody a kyprost pôdy. Môžeme ho použiť tiež pri zakladaní nových záhrad alebo trávnikov, kde pokladáme kompost vo vrstve 1 až 2 cm, odporúča sa zľahka prekypriť. Pri údržbe trávniku - častým sekaním prichádza tráva o potrebné

živiny. Kompost rozhodný na jar a v lete (mulčovanie) umožní prevzdušnenie trávy, udržanie vlhkosti a bráni rastu buriny. Alebo pre pestovanie rastlín v kvetináčoch zmiešame kompost a pôdu či piesok v pomere 1:1.

Vyzretý kompost má hnedú až tmavohnedú farbu, stabilnú štruktúru (ak ho stlačíte v ruke, nevyteká z neho voda ani sa nerozpadne, ale udrží si formu) a nezapácha! Vyzretý kompost možno využiť najmä na jar ku všetkým typom plodín (odporúčaná dávka je dva litre na štvorcový meter). Takzvaný čerstvý kompost (starý dva až šesť mesiacov) možno použiť len ako nástielku, čiže sa nezapracováva do pôdy. Je ideálny najmä pre piesčité pôdy, ktoré majú málo živín.

Suroviny do kompostu

Suroviny vhodné do kompostu: zvyšky rastlín, buriny, kvety, zemiakové šupky, lístie, pokosená tráva, rozdrvené drevo, piliny, hobliny, kuchynský odpad (káva, škrupiny, šupky, kôstky, zvyšky jedál), zemina z kvetov, trus a podstielka drobných zvierat (okrem psích a mačacích), exkrementy hospodárskych zvierat (obmedzené množstvo), slama a iné pozbierané zvyšky, popol z dreva, novinový papier, kartón, kôra stromov, handry z prírodných tkanín.

Do kompostu nepatria: lieky a liečivá, kovy, plasty, textil, sklo, farby, staré oleje, baktérie, chemické postreky, obsah vrečka z vysávača, zvieracie kosti a mäso, mliečne výrobky, rastliny s vysokým obsahom pesticídov.

Ako si založiť kompost

Kompost si môžete založiť na hociktorom mieste záhrady. Je však potrebné dodržať niektoré zásady a odporúčania:

- kompostér by nemal byť príliš ďaleko od domu, z ktorého sa nosia suroviny,
- mal by byť k nemu ľahký prístup za každého počasia,
- okolo kompostoviska by mal byť ponechaný dostatočný priestor pre manipuláciu s náradím,
- kompostér by mal byť umiestnený tak, aby nič neobmedzovalo proces rozkladu, nie priamo na slnku, alebo veternom mieste, kde materiál vysycha a bez vlhkosti proces nepokračuje,
- kompostér je vhodné umiestniť do polotieňa (skupina stromov, živý plot, atď.),
- odporúča sa spevnený podklad pracovného miesta (nie kompostoviska), ktorý zabezpečí pohodlný prístup aj pri dlhodobejšom daždi,
- nemali by sme zabudnúť ani na susedov, ktorým by mohla vaša aktivita z rôznych dôvodov prekážať, hoci pri dodržaní správneho postupu kompostovania je táto obava zbytočná.

Kompostovanie v kompostéroch

Kompostovanie v kompostéroch má množstvo výhod. Urýchlenie procesu kompostovania až o polovicu doby nutnej pre kompostovanie v hromadách. Regulácia teploty, vlhkosti, prístupu vzduchu a svetla. Úspora miesta na záhrade (kompostér nahradí nevzhľadnú hromadu). Zúžitkovanie odpadov zo záhrady a získanie kompostu – vynikajúceho zdroja živín a organických látok. Domáce kompostovanie nie je náročné na organizáciu práce, energie, čistenie bioodpadu.

Návod na vlastné kompostovanie

Kompostér umiestnime do polotieňa na rovnú plochu v záhrade tak, aby bol k nemu ľahký prístup.

Ďalej postupujeme nasledovne:

- Materiál určený pre kompostovanie je vhodné rozdrviť a vložiť do kompostu. Na spodok kompostu sa položí hrubý a vzdušný materiál (väčšie časti vetvičiek, lístie s konárkami, slama, posekané drevo) k zaisteniu vzdušnosti. Ku zmesi surovín pridať lopatku hliny či hotového kompostu, prípadne kompostové baktérie, červov, dážďovky, močovinu. Ak máte väčšie množstvo jednostranného materiálu (napr. lístia), je dobré si ho predbežne uskladniť a počkať kým nebudete mať vhodný materiál na jeho premiešanie, aby ste sa vyhli jednotvárnemu zloženiu kompostu.
- Pridaním vody sa zvlhčí každá vrstva kompostu.
- Vrstvy sa dôkladne premiešajú (veľmi dôležité!).
- Po naplnení sa kompostér uzavrie vekom. V letných mesiacoch sa pootvorí alebo úplne otvorí ventil vo veku kompostéru. V zimných mesiacoch je nutné ventil uzavrieť. Bočné otvory umožňujú dostatočne prevzdušnenie, veko s ventilom zabraňuje prevlhčeniu a tvorbe zápachu.
- Kompost je nutné aspoň jeden až štyri krát mesačne premiešať a umožniť tak dostatočný prístup kyslíka do všetkých vrstiev a podľa potreby zvlhčiť.
- Obsah kompostéru sa pôsobením rozkladných procesov zredukuje až o polovicu. Za optimálnych podmienok je možné po 8 – 10 týždňoch vyňať z kompostéru kompost vhodný k mulčovaniu. Po uplynutí 16 – 20 týždňov by kompost mal dosiahnuť zrelosti – je drobivý, tmavo hnedý a vonia po ľahkej pôde. Nie je vhodné používať kompost starší ako 12 mesiacov, pretože všetky užitočné látky v ňom obsiahnuté sú už rozložené.

Príklad surovinovej skladby kompostu

Príklad č. 1

tráva – 60%, lístie – 10%, drewná štiepka – 20%, zemina – 10%

Príklad č. 2

bioodpad z domácnosti – 60%, tráva – 20%, stromová kôra drvená – 10%, piliny – 10%

Príklad č. 3

tráva – 40%, bioodpad z domácnosti – 20%, kukuričné stonky – 10%, drevná štiepka – 10%, zemiaková vňať – 10%, burina (staršia) – 5%, lístie – 5%

Najčastejšie problémy pri kompostovaní

Niekedy sa nám pri kompostovaní stane, že rozklad neprebíha podľa našich predstáv. Vtedy je ako jediné riešenie odpad premiešať. Každé premiešanie zvyšuje aktivitu baktérií, teplotu a tým aj rozklad. Pri premiešavaní by sme mali sledovať zápach a vlhkosť. Zároveň sa dajú uskutočniť prípadné korektúry.

Niekoľko najčastejších chýb, ktoré sa môžu pri kompostovaní vyskytnúť

Vysušovanie

Počas letných dní alebo pri kompostovaní za tepla, dochádza k zvýšenému vyparovaniu vody z kompostovacej zakládky. Čím je vyššia teplota, tým je väčšia strata vody. Pri nízkej vlhkosti dochádza k výraznému spomaleniu. V niektorých prípadoch až takmer k zastaveniu rozkladného procesu. Tomu môžete predísť pravidelnou kontrolou vlhkosti. Odparovanie znížime aj umiestnením kompostéra do tieňa. Charakteristickým znakom pre suchý kompost je sivo – biely plesňový povlak a hubovitý zápach materiálu.

V týchto prípadoch je nutné pridať do kompostu tekutiny (rastlinný výluh, voda) alebo čerstvý zelený materiál (napr. posekaný trávnik) a kompost premiešať. Kompostovacia zakládka by mala byť rovnako vlhká v celom svojom priereze.

Premočenie kompostu

Premočený kompost sa ľahko spozná podľa nepríjemného zápachu. Veľmi veľa vlhkosti a zároveň nedostatok štruktúrneho materiálu a dutín vedú k absencii vzduchu v komposte, čo spôsobuje vznik hniloby a zápachu. Tento problém vzniká keď do kompostu dáme veľké množstvo vlhkého materiálu (napr. odpad zo zeleniny a ovocia, čerstvo pokosená tráva).

Kompost je nutné premiešať a pridať suchý materiál hrubšej štruktúry alebo „savý“ materiál (slama, piliny, posekané drevo).

Nepříjemný zápach

Pri nedostatku kyslíka prebieha v komposte anaeróbny rozkladný proces, pri ktorom vznikajú rôzne zapáchajúce látky. Zápach môže vzniknúť už pri dlhom skladovaní a slabom prevzdušňovaní materiálu s vysokou vlhkosťou, ako aj pri skladovaní čerstvo pokosenej trávy. Preto je nutné biologické odpady s jemnou štruktúrou, vysokou vlhkosťou, ako aj vysokým obsahom dusíka (mäkké, zelené a šťavnaté suroviny), čo najrýchlejšie uložiť na kompostovisko a zmiešať ho so štruktúrnym materiálom, ktorý sa ťažšie rozkladá (tvrdé a suché suroviny), ako sú napríklad slama, upravené drevené odpady (hoblina, štiepka a pod.).

Podrobnejšie informácie o domácom kompostovaní obsahuje priložená brožúra, ktorú vydali Priatelia Zeme - SPZ (www.priateliazeme.sk/spz).

[Príručka o domácom kompostovaní](#) (pdf, 3,51 MB)